

בענין מסירות

Selflessness

פ' ח"י שרה תשע"ו

Living in the
Age of Entitlement

The Narcissism Epidemic

John M. Twenge, Ph.D.

and W. Keith Campbell, Ph.D.

YESHIVA UNIVERSITY
TORAH MITZION
KOLLEL OF CHICAGO

Shapiro, Kalonymus Kalmish ben Elimelekh of Piaseczno

Nehemia Polen

(1889–1943), Hasidic master and educational theorist; communal leader of special prominence during the Holocaust. Son of Elimelekh Shapiro of Grodzisk and a descendant of Yisra'el Hapstein (the Magid of Kozhenits [Pol., Koziénice]), Kalonymus Kalmish Shapiro was the rabbi of Piaseczno, a small town just outside Warsaw; he later moved his main residence to Warsaw.

In 1923, Shapiro founded the yeshiva Da'at Mosheh, which became one of the largest Hasidic yeshivas in Warsaw. In 1932, he published his first educational work, *Hovav ha-talmidim* (The Students' Obligation). The text, which received an enthusiastic review by Hillel Zeitlin, conveys deep love and respect for children, assuring them of their worth and limitless potential. Young readers are reminded that they are descended from the biblical prophets and are capable of achieving sublime spiritual states. Even beginning students are introduced to the rudiments of Hasidic spirituality and Kabbalah. Works for more advanced students stress the importance of song, music, and dance and introduce meditative techniques such as visualization, guided imagery, and quieting the mind (*hashkavah*).

Shapiro encouraged the formation of small fellowships for Hasidim seriously interested in developing a gentle type of inner spirituality within communities of fellow seekers. He outlined guidelines for such communities in a small work titled *Bene mahashavah tovah* (Fellowship of Positive Thought). Shapiro's system as a whole might be called "Sensitization to Holiness"; in line with the traditions of Polish Hasidism, it stresses the unique path of each individual and the requirement to cultivate one's personal spiritual signature within the larger world of Judaism and Hasidism.

Shapiro ministered to the needs of the Jewish masses as a traditional Hasidic, dispensing blessings along with considerable material support. He was also known for his knowledge of modern medicine, which he apparently learned from Jewish physicians in Warsaw. His followers were proud that his prescriptions were accepted and filled by pharmacies in that city.

Shapiro lost his only son in the bombardment of Warsaw during the first weeks of World War II; his daughter was deported later. Despite personal devastation, Shapiro continued teaching and leading his community during the entire period of the Warsaw ghetto; he composed and buried copies of his discourses shortly before the ghetto was destroyed. Discovered and published after the war under the title *Esh kodesh* (Holy Fire; 1960), these teachings are a remarkable record of spiritual courage and faith. Each discourse is dated according to the weekly Torah portion and can be correlated with contemporaneous events.

The most striking theme in *Esh kodesh* is divine weeping and suffering. Shapiro comforts his community with the assurance that God shares the Jewish destiny and suffers infinitely on account of their suffering; indeed, the main target of the enemies of the Jews is God himself. Yet in line with early Hasidic theology, Shapiro teaches that ultimately all is good; God's presence is everywhere, even in evil; and the demonic itself will one day be transmuted into a sacred angel, signifying blessing for Israel.

Suggested Reading

Kalonimus Kalmish ben Elimelekh (Shapiro), *Sefer derekh ha-melekh* (Jerusalem, 1990/91); Kalonimus Kalmish ben Elimelekh (Shapiro), *Conscious Community: A Guide to Inner Work*, trans. Andrea Cohen-Kiener (Northvale, N.J., 1996); Mendel Piekartz, *Hasidut Polin* (Jerusalem, 1990); Nehemia Polen, *The Holy Fire: The Teachings of Rabbi Kalonymos Kalman Shapiro, the Rebbe of the Warsaw Ghetto* (Northvale, N.J., 1994).

א בקרבי מחשבות זרות
 מאד כפי ובתוך רבים
 אנצל ממחשבותם הרע
 ללנו בלי שום מחשבה
 צויה בשלימות לנכון.
 (נמנע נה. טו) בקנאו את
 כמות כולם היו יראים
 ימי כי ידעו כי יש בו
 וצויה יקר מזולל ויראו
 לכן גם משרע"ה לא
 שם נפשו בכפו אשר
 נוהן לו את בריחי
 מות הנכון כי נתפרדו
 כני ישראל (טו. טז):
 עולין אין מבטלין
 ימי בגמי (פסמי קטו)
 ז. הנה כן מבורר
 כמצוה שורש וענין
 כונת המצא אין
 ועלה והתקין שיש
 צוה זו אין כוללת.
 ת הוא גדול מר"ח
 ז העליונים כר"ח
 כשבת וי"ט. וכן
 ליות העולמות מה
 י: האר"י ז"ל. וכן
 מה שאינו חביבו
 ש רשעים שמגיע
 נזמן להם מצות
 ה מה שאין האדול
 שות. וכמו שהיה
 אה. כקנאו את
 להמתיק הדינים מהם. וד"ש (פנח נה. טו) לחת

קנאתי בתוכם ומשה לא עשה זאת כשעה
 חיה"א. וכן מצונו בוינאל (דמל ג. ט) וראיתי
 אני את המראה ואיהו לאו נביא וראה כל
 זה כמבואר בגמ' במס' מגלה דף ג' ע"א:
 (מכתי"ק)
 חחת אשר קנא לאלהיו וכפר על בניי
 הראשונים כתבו ברמו פנחס זה אליהו
 כאשר תיבת לאלהיו אותיות אליה"ו. הנ"ל
 עפ"י מ"ש פגמרא (פנח קטו): כל האומר ויכולו
 נעשה שותף להקב"ה פמעשה בראשית. כי
 יש ב' מיני צדיקים. הא' הוא המיחל ומצפה
 על גדולת הכבוד כ"ה יהיה כבוד ה' לעולם
 כביאת משיח ב"ב וזהו בחי' נדב ואביהוא
 (ויקרא טו. ט) בקרבכם לפני ה' שיהי נכנסים
 רק בבחי' זו לבדו ולא השניחו כלל על
 טובת בניי לכן לא היה להם עוד חיות
 בעות"ז וד"ש בקרבכם לפני ה' וימותו. גם
 אצל אליהו כתיב (מלכ"ו י. י) קנא קנאתי
 וגו' כי עזבו בריחך וגו' וכתוב אח"כ (טו)
 ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתיו.
 וזה הרמז בכתבי האר"י ז"ל אנא ה' הושיעה
 נא (פסלס קיט. טו). אנ"א אותיות ר"ת אליהו
 נ"דב אביהוא הם היו בפחי' זו לבקש רק
 ה' הושיעה נא שיהיה השם מלא ופ"ו. אולם
 יש בחי' אחרת פצ"ע להיות דורש טוב
 לעמו אשר בזה פ"ר ה' כי חפצו ורצונו
 ית"ש להיות צדיק כזה להשפיע טוב לבניי
 כאשר היה תיכף כונת הבראה כזה פמ"ש
 צור פל העולמים צדיק בכל הדורות. דור
 דור ודרדשו (פסלס קמ"ו למי) שיהיה המנהיג טובל
 ית"ש המיחל נתינת החמתיק הדינים מהם.
 וד"ש (פנח נה. טו) כי בו שבת מכל מלאכתו
 אשר ברא אלהים לעשות פ"י לתקן מדה"ד
 להמתיק הדינים מהם. וד"ש (פנח נה. טו) לחת

תפארת

שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם ע"י
 תפלתם וזהו כבוד הבורא להטיב לברואיו
 עם בניי. וד"ש (פנח שמ"ט) לאל ברוך נעמדת
 יתנו למלך אל חי וקים כו' כי הוא לבדו
 מרום וקדוש. פ"י גם המלאכים שלמעלה
 אינם יכולין לספר שבחו כי הוא לבדו מרום
 וקדוש ומי יוכל להשיג רוממותו ית"ש. אך
 זאת יתנו גודל שבחו כאשר רואים בטובת
 בניי כזה יכירו כח גבורתו ית"ש כמ"ש
 להלן פועל גבורת עושה חדשות בורא
 רפואות כו' וכי"צ ע"י הצדיקים שלמטה אשר
 מעוררים חסד עליין ע"י תפלתם במס"ג עבור
 בניי. וד"ש כל האומר ויכולו פ"י שמוסר
 נפשו ע"י הוא שותף לקב"ה במע"כ ויכולו
 הוא ל' כלתה נפשי (פסלס נה. ט) בניי וזהו
 מקיים העולם כולו. וזהו (טו. ט) לה' הישועה
 על עמך ברכתך סלה. זה הוא הישועה כביכול
 לה' כאשר יבאו הדברות לבניי. וד"ש (טו)
 כל הון דין אמת לאמיתו נעשה שותף
 להקב"ה במע"ב. פ"י שרן בעצמו דינם של
 בניי ומקבל על עצמו מס"ג עבורם אז הוא
 שותף להקב"ה במע"ב. וד"ש (פנח י"ט) וישב
 משה לשפוט את העם. פ"י שלקח המשפט
 על עצמו בעבור בניי. ועמוד העם על משה
 (טו). אז היה לעם תקומה ע"י משה. וד"ש
 (טו. ט) ואת הדבר הקטן ישפוטו הם. וד"ש
 בשופטים (ג. ט) וכי הקים להם ה' שופטים.
 אוי לדוד ששופטים את שופטיהם (כז. טו).
 פ"י שהדור גרמו לזה להיות צריכין השופטים
 לבער את בניי.

שלמה

ששט
 פנחס
 לו ולזונו אחיו ברית כהונת עולם כחי
 צי"ע להשפיע תמיד חסד לבניי כי ע"י
 הכהנים יורדים כל החסדים לכן כל הכה"ג
 יצאו מורע פנחס. וזה מדה כנגד מדה כי
 קנא לאלהיו. ועוד זאת ועמוד פנחס ויפלו
 וגו' (פסלס קי. ט) וכפר על בניי (נמנע נה. ט)
 לכן הוא ראוי למתנה זאת להיות צי"ע צנור
 כל השפעות והחסדים.
 הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני
 בוא יום ה' וגו' (מלכ"ג. טו). הנ"ל לבאר
 עפ"י מ"ש בנוסח התפילה. ואל יאבד גוי
 קדוש המשלשים בשלש קדושות לקדוש.
 ענין שלש הקדושות מה המה. לדמו בזה כי
 יש ג' בחי' בענין מס"ג אשר זה עיקר
 הקדושה של בניי כמ"ש (ויקרא נה. ט) ונקדשתי
 בתוך בניי. הא' הוא בקיש בכל יום ערב
 ובקר באמרו (נמנע ג. ט) שמע ישראל וגו'
 ואהבת וגו' לקבל עליו במס"ג על ג' דברים
 שאמרו חכר"ל (פסלס נה. ט) יהוה ואל יעבור
 כו'. הבחי' השנית במעלה יחירה להיות
 מצפה כל ימיו למס"ג עבור כבוד הבורא
 כמ"ש כר"ע (נמנע טו. ט) כל ימיו היה מצטער
 כו' אע"פ כי עפ"י הדין אינו מחויב להכניס
 א"ע במס"ג רק ר"ע היה במחשבתו לפני
 משרת הדין ולזה לא אמר דבר זה להלכה
 לפני תלמידיו עד שבא לידו כידוע. ועוד
 בה שלישיה במעלה יותר בחי' יצחק אבינו
 ע"ה כמ"ש בתיבת יצחק ק"ץ ח"י פ"י שהיה
 יצחק אבינו.

Rebbe, I feel so much better—my headache is gone!” The *hasidim* could barely contain their laughter, but the Rebbe turned to them and gently explained that “the modern world would classify this as ‘suggestion,’ but we who hold fast to the way of the Besht call it *emunah peshutah*—simple faith.” The Rebbe further explained that the blessing of any person who maintains purity of speech and thought is effective for healing, but “in order to vest this effect in the garb of natural causation, I write prescriptions.”¹⁸

Rabbi Shapira was very striking in his appearance. He is universally recalled as being handsome and well groomed, distinguished and elegant—though not “modern”—in his dress. He radiated an aura of dignity and nobility. His eyes were penetrating, his manner thoughtful and deliberate. As one person put it, “He was the most impressive man I ever met in my life. You could not be indifferent to him.”¹⁹

Those who knew his family well and who were often present at his home recall the atmosphere of love and respect that prevailed in the household. The mutual devotion and admiration between the Rebbe and his wife, Rachel Hayyah Miriam Hapstein, were evident to all. Like her three sisters, Rachel Hayyah Miriam was very learned; she would avidly follow her husband’s discourses. In one passage, he notes that his wife reviewed his writings, making comments and posing questions.²⁰ When she passed away in 1937, he wrote a poignant and moving letter to his *hasidim* in Eretz Yisrael eulogizing her.²¹ *Hasidim* recall that after her passing Rabbi Shapira never again played the violin.

The following took place soon after her passing: the Rebbe led one of his close *hasidim* to a cabinet in his home, opened up the drawer, and took out a piece of paper. On it was written a *maamar*, hasidic discourse, but, as the *hasid* noted, the handwriting changed in the middle of the paper. The Rebbe explained that he was writing his *maamar* when he was called away for a medical consultation. When he returned, he saw that his Rebbeztzin had picked up the pen and finished writing the *maamar*. Displaying the treasured paper in his hand, the Rebbe looked at the *hasid* and said, “You see, this is the true fulfillment of the verse ‘And they shall be one flesh’ (Genesis 2:24)”²²

The War’s Outbreak

The war’s outbreak in September 1939 and its effect upon Rabbi Shapira and his family are graphically described by the journalist Lazar Kahan in a report he sent to America to the Yiddish-language daily For-

ward.²³ Kahan’s account was published in the edition of March 30, 1940. Because it is a contemporaneous document rather than a postwar recollection, it is particularly important as a record of the events that affected Rabbi Shapira, and his response to them. It reads in part:

When the war broke out, the Piaseczner Rebbe was located in Warsaw. Those close to him insisted that he leave Warsaw for a safer location.

The Rebbe, however, did not allow himself to be persuaded, replying as follows:

“I am not going to desert my *hasidim* at this difficult time! Whether my *hasidim* are, that’s where I must be. I will not consent to saving myself while leaving my *hasidim* abandoned!”

His troubles had already begun just before the war. A very short time before the war broke out, the Piaseczner Rebbe lost his life’s companion, his wise and noble Rebbeztzin Hayyah Shapira. She was a woman of proud ancestry, a direct descendent of the Koziemicer Muggid, and a daughter of the present Koziemicer Rebbe. While her lineage was impressive within the hasidic world, her personal qualities added to her charm in the eyes of the *hasidim*. The Rebbeztzin’s death was a very heavy blow to the Rebbe, and his inner pain was very great. However, he consoled himself with his only son, Rabbi Elimelekh Shapira, named after his famous grandfather, the former Grodzisker Rebbe, Rabbi Elimelekh Shapira. His only son was his trusted helper in the difficult days preceding the war, as well as a comfort during the still more difficult days which the Rebbe experienced during the war, together with the entire community.

The Rebbe had a deep love for his only son. He himself had taught him Hasidism and Kabbalah. The son gave him much satisfaction, for he had developed into a great talmudic scholar and a fine, gentle person of refined character. During the entire period of the bombardment, the Rebbe did not leave his son. The Rebbe’s address in Warsaw was Dzielna 5. There, in his own residence, the Rebbe underwent all the terrors which the residents of Warsaw experienced in the savage days of the bombardment, when the violent storm of fire and iron swept over the city.²⁴

By mid-September 1939, Rabbi Shapira’s residence in Warsaw had become a focal point for refugees from Piaseczno looking for material

וְרִישׁ לְקִישׁ רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר שְׁשַׁפֵּךְ תְּפִלוֹת בְּעֶשֶׂר רִישׁ
לְקִישׁ אָמַר שֶׁהַפֶּךְ אֶת הַגְּזֵרָה וּלְפָס בֶּן קָרִיִן לֵה עֵתְרָא
דְּאַפֵּךְ אֲדָרְא.

מסורת המדרש
ר"א שהיפך את
הגזירה סוכה יד. יבמות
סד. במדר' פ"י.ה.
לנכח אשתו מלמד
וכו' ר"ד פ"ד. מד"ש
פ"ד. יל"ש שמואל"א פו.
רוח תרח. עיקר מטריין
לא הוה לה ראה:
יבמות סד. לעיל פמ"ד
ב. פני"גיה. ר"ד שם.
פס"ד פמ"ג (וה' פקד את
שרה) יד. יל"ש וירא צא.
לך לך פכ.

לְנִכְח אִשְׁתּוֹ מְלִמַּד שְׁהִיָּה יִצְחָק שְׁטוּחַ בְּאֵן וְהִיא
שְׁטוּחָה בְּאֵן וְאֹמֵר רַבּוֹנּוֹ שֶׁל עוֹלָם כָּל בְּנִים שְׂאֵתָה נוֹתֵן
לִי יְהִי מִן הַצְּדִיקִת הַזֹּה אֵף הִיא אֲמָרָה בֶּן כָּל בְּנִים שְׂאֵת
עֲתִיד לִיתֵן לִי יְהִי מִן הַצְּדִיק הַזֶּה.

כִּי עֲקָרָה הוּא רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי לְקִישׁ עֵקֶר מִיִּטְרִין
לֹא הָיָה לָהּ וְגַלְפָּה לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵקֶר מִיִּטְרִין.

"ויעתר" — לא אמר "ויתפלל", או שאר לשונות של תפילה (עיין ד"ר ב, א) אלא בלשון זו, שמשמעותה
הפשוטה היא לשון "ריבוי" של בקשה ותפילה (רשב"ם, רש"י, ותרגום עה"ת כאן) — רבי יוחנן וריש
לקיש — חלוקים בפירוש כונת הכתוב — רבי יוחנן אמר: "ויעתר" — כמו בארמית: "עתר"
— "עושר", וכלומר — ששפך — יצחק, לפני ה' — תפילות — רבות — בעושר —
בשפע רב, (שכן לשון הארמית "עתר" וגם לשון העברית "עושר" וגם "עתר" כולם לשונות ריבוי הם),
כדי לשנות דרך הטבע שתלד רבקה בנים, ואילו — ריש לקיש אמר: "ויעתר" — כמו בארמית
"עתר" — "קלשון" (=מזלג או כף גדולה להפיכת תבואה בגורן), וכלומר — שהיפך — יצחק,
בתפילתו — את הגזירה — שגזר הקב"ה על רבקה אשתו שתהא מנועה מללדת (כבתרגומי עה"ת
כאן), וגזר עליה במזל חדש שחלד, כמו שהקלשון הופך את התבואה בגורן "ממקום למקום" (סוכה יד,
עיי"ש), ולפום בן קריין ליה "עתרא", דאפיך אידרא — ולפי זה, מפני אותה גזירת לשון
קוראים לו, לקלשון — "עתרא", מפני שהוא הופך את תבואת הגורן ממקום למקום (אידרא=גורן).

"לנוכח אשתו" — "על אשתו" לא נאמר, וכן לא "בעד אשתו", אלא "לנוכח" (יבמות סד.),
מהו — הטעם שהכתוב אומר כאן — "לנוכח אשתו" — "לעומת אשתו! אלא" (ר"ד יד (יב)) —
מלמד — אותנו הכתוב בכך — "ששניהם — גם יצחק וגם רבקה — עקורים היו" (יבמות שם)
ומנועים מללדת, ושניהם התפללו זה על זה על זה — שהיה יצחק שטוח — על פניו לפני ה',
בתפילה — כאן — "בקרן זוית זו" (רש"י עה"ת כאן, עיי"ש), והיא שטוחה — בתפילה לפני ה'
— כאן — "בקרן זוית זו" (שם) — לנוכחו ולעומתו, ואומר — הוא: "רבוננו של עולם! כל
בנים שאתה נותן לי, יהיו מן הצדיקת הזו" — שלא עלי בלכדי אני מתפלל, אלא גם עליה,
ולעומתו — אף היא אמרה כן: "כל בנים שאת עתיד ליתן לי, יהיו מן הצדיק הזה" —
שלא על עצמי בלבד אני מבקשת, אלא גם עליו.

"כי עקרה היא" — לא אמר "כי עצר את רחמה", או "כי אין לה ולד", אלא "כי עקרה היא"
שהיתה עקרה מעיקר ברייתה בדבר נראה וגלוי וניכר ליצחק בחסרון שכגופה (יפ"ת, ועי' רז"ו), וכאשר
— רבי יודן בשם רבי לקיש — "אמר" (פס"ר מג, ד): "עקרה" — שהרי בתחילה — עיקר
מטריין לא הוה לה — עיקר בית הרחם ("רחם — כיונית — "מטורא", הערוך ערך מטר) לא היה

הקדמה אדם (ע) האים של הז' ת"ס ואלאין
מאן בן ל' יצחק ואלאין

(5)

הקדמה

דריש בפרקים. ומענותותי לא חלאו לבו להוכיח לבדיחתא. ופוכיח במישור לעלמו בכל דבריו. והי כבא
ללמד ומלא למד (*). ורובי. מוסרוו היו להשפיל גבוהת הלכ :

ועם כי רובי דבריו דרשותיו היו עומדים ברותו של עולם. מיוסרים ע"ש וזה רובו צני האר"ו ז"ל (כאשר
החנינים הבינו בדברים). הוא זל מעניח לדקתו. הליכס והפשיטס וגו' . לכל יגדיל דבריו
כדריש בנס זרות. להמתיקס בדבש ותלב תחת לשאו. וכבסס תחת לבשו. מלדורשן להדיא בהאן. ורבים
שלא תלא כרסס בתלמוד. להספר במעשיס ברות כפין ביראת ה'. לכל יכשלו בהבלי חבלי השוא. ולפי
הורא השעה שה ה נראה לו להוציא חיזה דברים מבלי הפינס. הי קורא על עלמו לא המדרש עיקר חלא
המססה (ומילא נשמע כוונתו על סיפא דמשה זו וכל המרבה דברים וכו') (לשון רבי החלך) שמלל מלין ללד
עלמה להגדילס בציני השומעים. (ועיין מדרש שמאל שס) :

בבלי דרבי. הי' מחטט כבוד עלמו להרבות כבוד שמים. הן בחילי דלעורא. כפרט בעניני הכלל.
מודעת שהשלך נפשו מנגד ועסק הרבה יתר על כדו כחו. ואף כי זקן היה. היו ידו חזקה.
עד בא השמש. ואף ככלות כח רח"ל גם על חשכתי בחליו. רעיוניו סליקו. ועיניו היו נשואות השמימה.
לשקף שס שמים בלעורא דהכלל והפרט. בנטיחי ואנחות בשכרון מחנים. ואנחותיו הרבות בזה היו שזכות
כל ניק השומע. (והי' רגיל להוכיח אותי על שראה שאינני משתתף בלעורא דאחרינא. וזה היה דברו אלי
חמיר. שיה כל האדם לא לעלמו נברא. רק להועיל לאחריני ככל אשר ימלא כחו לעשות). וזן והורה.
חכב שטס. ודרך שלום. חכב את הבריות. וקרבן לתורה (*).

וזה היה דרך הוטי בקדש מעורו הן בהורה. והן בדרכי ה' הישרים שהיה מרה. הניח כבוד עלמו.
ובחר לו ללמד באשר ייטב להם לאחריני. אשר בקצן כבודו ישמעון. בכל רובי תורותיו
אשר זכה ויגה את הרבים. לא הניח ידו מלכניד לבני עירו אחר הפלת השאר. פרשה מסדרא דשכונ
יוס יוס. וכל הנכנסין לבית המדרש ילא מלא דבר באשר כל אחד קלט לפי דרכו. אופכ השמש קלטו עימק
פשיטי במקרא ודורסי הרשומים. גרוש דרשו ממה שלקחה הוא. מה שגורקה מפיו. מדי דברו בקלרה.
וכל השומעים שמו במתק שפתיו אשר ברור מלל. בקורא הפרשס לפני השביר. וכי היתה מלוה זו חכיכה
בעיניו. שהיית כל דבריו בקדש אופ רטיט לבי מדרשא בעוד שכל סגור מחפללין וקמן וגדול שס הוא.
ומדעתא שלימתא בזה חני מינה. באמרו שלחמורי דבר הגדך תלמוד. לאו טלי עלמא גחורי. וזאת
התורה כל חפיין שוין באכנתא. ומטיב לטלס. ועלן לבו בזה. ולמדו עטיס דרט :

ומודעת

(*) ואלו כן כוונת הכתוב (ישעיה נ) הי חלקים נתן לי לשון למודים וכו' יעיר לי חון לשמוע כלמידים. היינו
שה ית"ש נתן לו לשון למודים בתוכחה מוסר לאחריני, והוא ית"ש הפיר חזו שילמד גם הוא מוסר
לעמו. כלמודים שמלמד לאחריני :

(**) ובנוונא שותלט להניע השליח ש"מ"ה (מלכים א' ח' כ"ז). כי האמ"ס יפכ חלקים על הארץ, ד"ת שכתו
שקריב להאחזק שאיש חסד עש כי הוא עתיד נכסין ונדול ככדו לארדיי סס. כחכמה ונכורה
ופישר, יבחר לו מקום ליטב כששל, ולהיות אח נדבאים. ארץ מלאה, לא מקיס ורש, ומיס חין לשחח, למען יוכל
בעיל כל עיני חסדים סיבס בחשך לבו דק להסיב בכל עילי דחיסב. ככל החזיון הזה אמר שהמפי"ה שס, יאחן נח
דברך כר כי האמ"ס לשון חזינת חיתו) יפכ חלקים על הארץ, שמלא יך נמול כל חקדים מביס, אשר יחשא
חיס לרשאו, תעשה חשה בעבורה להל ל עשיק תיד עיסקי, חיש אבר יסג נבול דערו, חשיקוהו על אדמתו, כי ימתא
למיס, ונתת להם חמר, רענ כי יהיה ונתחילס, ילקנדי ומדיעי חסלה חרובה, לכל עוה לככ חסכוס לעככותו.
ומלאה הארץ דרכי מוכך להטיב בכל מיני השכה :

הוא, שאין לנו להשתדל להדמות לקדושת הבורא יתברך בצד זה, שקדושת הבורא למעלה
מקדושתנו. שקדושתו יתברך היא רק לנבראים ולא לעצמו יתברך, שלא נתוסף ולא יתוסף
שום יתרון להבורא ע"י מעשיו שעשה ועושה, וכל רצונו יתברך רק להיטיב לנבראים. אבל
מה שרוצה מאתנו אינו באופן זה, שהרי הורה לנו רבי עקיבא (נברא מצינא סבא) 'חייך קודמים',
וגם רמזו לנו לפרש את המקרא 'ואהבת לרעך כמוך' בדרך שלילי שבת לא עא 'מאי דעלך
סני, לחברך לא תעביד'. אבל בדרך חיובי ראוי לאדם להקדים את טובת עצמו. ועוד יש מקום
שביסוד בריאת אדם נטע הבורא יתברך בו תשוקת אהבת עצמו במדה גדולה מאד, שהרי
אמרו חכמי האמת במטרת כל העבודה בזה הלשון: 'רצה האין סוף ברוך הוא להיות מטיב
הטבה שלמה שלא יהיה אפילו נושט למקבלים' עד כאן לשון קל"ח פתחי חכמה פרק ד. וענין
זה מבהיל שעד היכן מגיע כח אהבת עצמו, שרוצה אדם בקב שלו יותר מקבין שינתן לו אף
מידי הקדוש ברוך הוא אם יהיה מתנת חנם. מזה מובן שמדת אהבת עצמו היא רצויה בעיני
הקדוש ברוך הוא, רק 'צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה' (נפ"י נחשע י"ד ט).

רגשי
אורח
עצמו
הרגשי
אורח
והלכת
בדרכיו
או
לאו

ולדעתי, הנה מלבד כל הרעות והחטאים שהעולם מלא מהם, לרגלי מדה זו של אהבת
עצמו, הנה גם לנסיון העושר תצטרף מדה זו להכשילו עד התהום. כמו שכתוב

15 'פן אשבע וכחשתי' (משלי ל ט), שלרגלי גודל תשוקת האדם בקב שלו, הנה אם חננו ה' בעושר
ויהיה מאמין באמונת האמת שהכל של הקדוש ברוך הוא, הרי הוא עני באמת, ומה שיש לו
אינו שלו. אבל אם יכפור בה' אז הכל שלו והוא עשיר ממש לפי דעתו. ועל כן למלא תשוקתו
לזכות בעשרו, הוא מתרגל לכפור בה', ואז ממלא תאוותו בשלמות. וכן אפשר להרגיש ענין זה
גם בקנין העושר היותר גדול שהוא קנין החכמה. למרגיש בה. שאם לא ישתדל האדם לפי
20 ערך מעלתו בקנין תורה להשיג חכמת היראה והאמונה הטהורה, אז יש מקום להכשל ע"י
התגברות מדת אהבת עצמו. וכמו שמדה זו גורמת לרעה על כל העוסקים בחכמות חיצוניות,
שלעומת שהיה ראוי שיתוסף מראה ע"י התרחבות ידיעתם במעשה ה'. וכאמור 'השמים
מספרים כבוד אל' (תהילים יט ט), הנה הם נופלים ויורדים למטה, שאם יאמינו שכל חכמתם
וקנינם לא להם הוא, הרי אז אבדו כל עשרם, ורק ע"י הכפירה יתעשרו, כי כל מה שיתרונם
25 בהם הכל להם הוא, ואז יש להם להתגאות בקנינם. ועל דרך זה יש לבאר האמור 'ישמח
משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו'. היינו שאין לשמוח במתנת חלק החכמה, רק אם
הוא עבד נאמן, שחושב שהכל אינו שלו ורק לרבו ואדונו, אז שמחה שלמה בקנין החכמה.
ולולא זאת אפשר שאין שמחה בקנין החכמה, שע"י ח"ו יוכל להגיע לידי כפירה ח"ו. והנה
אם בהשקפה ראשונה רגשי אהבת עצמו ורגשי אהבת זולתו, הם כצרות זו לזו, אבל עלינו
30 להשתדל להעמיק בזה למצוא הסגולה המאחדת אותם אחרי כי שניהם דורש ה' מאתנו.

אכל עלינו
להשתדל
להעמיק
בזה
למצוא
הסגולה
המאחדת
אותם
אחרי כי
שניהם
דורש ה'
מאתנו

וסגולה זו היא, שיתברר ויתאמת אצל האדם איכותו של ה'אני' שלו, כי בזה יומדד מעלת

כל האדם לפי מדרגתו. האיש הגס והשפל, כל 'אני' שלו מצומצם רק בחמרו
וגופו. למעלה ממנו, מי שמרגיש ש'אני' שלו הוא מורכב מגוף ונפש, ולמעלה מזה מי שמכניס
לה'אני' שלו בני ביתו ומשפחתו. והאיש ההולך עפ"י דרכי התורה, ה'אני' שלו כולל את כל עם
35 ישראל. שכאמת כל איש ישראל הוא רק כאבר מגוף האומה הישראלית. ועוד יש בזה מעלות
של איש השלם, ראוי להשריש בנפשו להרגיש שכל העולמות כולם הוא ה'אני' שלו, והוא
בעצמו רק כאבר קטן בתוך הבריאה כולה. ואז גם רגש אהבת עצמו עוזר לו לאהוב את כל
עם ישראל ואת כל הבריאה כולה. ולדעתי מרומז ענין זה במאמרו של הלל ע"ה שהיה אומר

mishnah

14

ecious
 wife in
 dead.
 same
 a per-
 sform-
 rrency
 em to
 poses:
 cases
 Crown
 Hillel's
 scholar,
 sponsi-
 or and
 rsonal
 utilizing
 which
 by a
 sack,
 voice
 cogniz-
 or.⁸⁹
 of his
 d per-
 would
 hough
 ed, yet
 other
 ity of
 bbathi,
 lah II.

14] He used to say: If I am not for myself, who will be for me? and if I am only for myself, what am I? and if not now, when?

ידן הוא ה'יה אומר : אם אין אני לי ,
 מי לי ; וכשאני לעצמי , מה אני ; ואם
 לא עכשו , אימתי .

The aphorisms of Hillel are often cast in a paradoxical form. To what extent is a man bound to his ego? To what extent should a person be concerned with his own welfare, with his "self"? From one aspect the question seems absurd. I *am* myself. I alone can experience myself, truly know myself. Hence, if I am not for myself, who will be for me? The most loving wife cannot share my pain, experience my anxieties, or suffer my death. Where a man's relationship to his God is involved, a man must do for himself. My father's learning cannot replace my obligation to learn. I must do my own praying and give my own charity. If I am not for myself, who will—indeed, who *could* be for me?

On the other hand, if you do become concerned with yourself, what are you? Can you really be effective? Can you solve your own problems? Can you overcome your anxieties? Can you do all you are supposed to do? Furthermore, there is the danger of becoming all wrapped up in ourselves to the point where we become concerned only with our own salvation, and we cease to worry about the welfare of others. Is my ego, my self so supremely important that I should be so concerned about it? It has been aptly said: A man wrapped up in himself makes a small package. Hillel expressed the idea over 2,000 years ago: "And when I am for myself exclusively, what am I?"

Two profound contrasts of Jewish thought are thus expressed by Hillel: first, the individual's nothingness on the one hand, and his unique worth on the other. As we read, "What is man that Thou art mindful of

התפארת דברי חכמים אלו, מפנה אותנו למה שקבעו במקום אחר:
"מקום שבעלי-תשובה עומדים - צדיקים גמורים אתם עומדים".

(ברכות לד, ב)

ומאמר זה מורה באצבע, שישנן השגות, שדוקא מהלך החטא ותשובתו, מעלים אותנו לפסגותיהן. שישנן פסגות, שתהליך התשובה דוקא, מסייע לנו בכיבושן. ובלעתינו לייחד את הדיבור, ולברך מהלך מפתיע זה.

ג. חותם הייחוד

לכל אדם, אף הקטן שבקטנים, ייחוד מפקיד מסויים. ואין אחר, אף גדול שגדולים, יכול להכנס לתחומו. כי לכל אדם, היכנס מונות ייחודי, החולם למילוי משימתו האמיתית.

ופתח לפישה סתומה זו, תשמש לנו משנת חכמים שגורה בני כל:

"הוא נהגו היה אומר: אם אין אני לי - מי לי. וכשאני לעצמי - מה אני. ואם לא עכשיו, איחור".
(אבות א"ז)

ובביאורה של משנה זו, מצינו הארה מחודשת במשנתו של בעל 'שפת-אמת':

"אאז"ל מו"ר ד"ל [הגיד] על המשנה: 'אם אין אני לי מי לי'. כי כל אדם נברא על דבר מיוחד, שאין אחר יכול לתקנו. וכן בכל זמן וזמן, מיוחד תיקון אחר. "עם כל זה, 'כשאני לעצמי מה אני' - שצריך כל אחד לבטל חלק פרטי שלו, אל הכלל, ע"כ דפתי"ה".
(קוץ הרמ"ז)

כי שני תפקידים חלוקים מוטלים על איש ישראלי: לפתח את סגולותיו הייחודיות, לטפח את כוחותיו האישיים המסוימים, לשכלל את יחודיותו. ובי-זמנית מוטל עליו גם כן לתרום אונן לכנסת ישראל, למסור ולהתמסר לצרכי הכלל.

וכאן האיר לן השמת-אמת, את צורת הקשר הנרקם, בין הפרט כפרט, לפרט כחלק מן הכלל. ודבריו המופלאים בעמקותם, מבוססים על דברי המשנה דלהלן:

"אל תהי בז לכל אדם כו', שאין לך אדם שאין לו שעה".
(אבות ד, ט)

ריבואי ריבואות בני-אדם בעולם. וכל אחד מהם, חותם פרצוף מסויים לו. ש"אין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהם דומים זה לזה" (בכמת נתיא). כל אחד מהם הטבע בחותם ייחודי משלו, עוצב במטבע שונה. כי לכל אדם, כחות נפש ייחודיים, הרכב תכונות חלוק, עיצוב אופי מסויים לעצמו.

כי בני אדם נבראו, על מנת לשמש בעולם ולמלא כהונת תפקיד בבריאה. ולכל אדם פקידה שונה, משבצת חלוקה לעצמה. "כי כל אדם נברא על דבר מיוחד, שאין אחר יכול לתקנו". ולכל אחד, הנחלו הכישורים ההואמים, למען יוכל להשלים יעדו. ומכאן נובעים פרצופיהם החלוקים. כי בכל אדם הושרשו אותן כחות, להם יהא זקוק במילוי פקידתו.

אלא שיש מבני-אדם, שהותוותה להם משבצת רחבה. נשמות גבוהות, שתפקידיהן כוללים ומתמסרים. ויש מהם, שתפקידם פעוט, ייעדתם זוטרה. אותם אנשים גדולים, כשרוריהם מגוונים, יכלתם מרובה, אישיותם בולטת. והזוטרים, כשריהם מצומצמים, כחותיהם דלים, הופעתם מוצנעת.

ואף על פי כן, לא הרי זה כהרי זה. אף הקטן שבקטנים, ייחודי בסגולותיו. כחות נפשו צמוקים, אבל מסוימים לו לברו באופי הרבנם. ותפקידו אף הוא מצומצם, אבל מיועד אישית לו. ואין האדם הגדול בענקים, על גיוון תכונותיו ועושרם, מכלל את הסגולות המסוימת הייחודית של הקטן הימנו. ועל כן לא תועיל לו גדלותו למלא את מקומו, ולהשלים משימתו של הזוטר הימנו.

ויעודה של כנסת ישראל הוא, לכתור לקדוש ב"ה עטרת מלכות. וכפי שטבעו חכמים בתפילה: "פתח יתנו לך ה' אלקינו... עמך ישראל קבוצי מטרה". ועטרת תפארת זו, עיצובה